

Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER)

**YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19)
HAFTALIK HABER POSTASI
29.06.2020**

İçindekiler

Haftanın HASUDER Önerisi	2
Dünyadan Haberler	2
DSÖ Durum Raporlarında Öne Çıkanlar (22-28 Haziran 2020) WHO Situation Reports 154-160	2
ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)	4
Avrupa Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (European Center for Disease Control and Prevention, ECDC)	4
Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (U.S. Food and Drug Administration, FDA)	5
Türkiye'den Haberler	5
Kamu Kurumları	7
T.C. Sağlık Bakanlığı	7
T.C. İçişleri Bakanlığı	8
T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	9
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı	9
T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı	10
Meslek Örgütleri ve Dernekler	10
Ankara Tabip Odası (ATO)	10
Türk Toraks Derneği (TTD)	10
Türk Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Derneği (KLİMİK)	10
Türkiye Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Uzmanları Derneği (EKMUD)	10
Türk Eczacıları Birliği (TEB)	11
HASUDER'den Haberler	11
Okuma Önerisi	11

HALK SAĞLIĞI UZMANLARI DERNEĞİ (HASUDER) YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19) HABER POSTASI (29.06.2020)

Kesin Olgu*: Türkiye (197.239) Dünya (9.843.073) **Ölüm*:** Türkiye (5.097) Dünya (495.760)

*28 Haziran 2020 itibarıyla açıklanan verilerdir.

Haftanın HASUDER Önerisi

**BM'den mesaj var;
Herkes güvende olana kadar hiç kimse güvende değil !**

Dayanışma ve doğru yaklaşımlarla çözülmeyecek problem yoktur... Kapsayıcı çözümlere ihtiyaç var... Herkes bir şeyler yapabilir... Umudu kaybetmeyelim... Yaşam sürmektedir, bu gerçeği akılda tutalım... Açlıkla mücadele edelim... Pandemiye sağlık çalışanları, hizmet sektöründe görev yapanlar gibi ön saflarda emek verenleri her zamankinden daha fazla destekleyelim.

Dünyadan Haberler

DSÖ Durum Raporlarında Öne Çıkanlar (22-28 Haziran 2020) [WHO Situation Reports 154-160](#)

- DSÖ, güney yarımkürede İnfluenza sezonunun başlamasıyla beraber, ülkeleri, COVID-19 salgını süresince [İnfluenza konusundaki ihtiyatlarını sürdürmeleri](#) ve [gelecek İnfluenza sezonuna hazırlanmaları](#) konusunda uyardı. DSÖ bu ülkelere, hem İnfluenza hem de COVID-19 sentinel sürveysi için [Küresel İnfluenza Sürveys ve Yanıt Sistemi'nin \(GISRS\) uygun hale getirmesini](#) önermektedir. Ülkelerden;
  1. İnfluenza sürveyslerini sürdürmeleri;
  2. DSÖ'ye sürveys verilerini [FluNet](#), [FluID](#) veya bölgesel platformlar aracılığıyla rapor etmeleri;
  3. [DSÖ GISRS İşbirliği Merkezleri'ne](#) gecikmeden virüs örneklerini göndermeleri;
  4. [DSÖ rehberliği](#)ne göre İnfluenza aşılama programlarının sürdürülmesi istendi (22.06.2020). [Kaynak](#)
- DSÖ Genel Direktörü Dr Tedros, 27 Haziran'da, dünya çapında COVID-19 yanıtını desteklemek için Global Citizen tarafından organize edilen "[Küresel Hedef: Geleceğimiz İçin Birleşelim](#)" kampanya, konser ve zirvesi için diğer dünya liderleri ve sanatçılarla bir araya gelecek. Bu etkinlik; hükümetlerin, kurumsal liderlerin ve hayırseverlerin COVID-19 araçlarının ve tedavilerinin adil olarak dağıtılması için tahahhütlerini ortaya koydukları bir platform oluşturacak. DSÖ Amerika Bölge Ofisi (PAHO) bölgesel uygulama ortağı olarak seçildi (22.06.2020). [Kaynak](#)
- DSÖ Genel Direktörü Dr. Tedros [basın konuşmasında](#) vatandaşları korumak ve COVID-19 nedeniyle oluşan sosyal-ekonomik hasarı en düşük seviyede tutmak arasında hassas bir denge ile yüzleşirken ülkeleri, temel halk sağlığı önlemlerini ikiye katlamaya çağırdı. 'Yaşamlar ve geçim kaynakları arasında bir seçim yapılmasının söz konusu olmadığını, ülkelerin her ikisini de yapabileceklerini' vurguladı (22.06.2020).

- DSÖ, Soru-Cevap sayfasını [Deksametazon ve COVID-19](#) hakkında bilgi içerecek şekilde güncelledi (20.06.2020).
- 23.06.2020'de odak konu DSÖ Salgınlar Bilgi Ağı (EPI-WIN) tarafından gerçekleştirilen 'Spor Etkinlikleri ve COVID-19' konulu uluslararası internet semineri oldu: **'Kısıtlamalardan Yeni Bir Başlangıca'**. [Kaynak](#)
- COVID-19 enfeksiyonunun yayılmasını önlemek için tedbirlere devam edilmesinin gerekliliğine yönelik DSÖ, dünya çapında bilinen çizgi karakter Mr. Bean aracılığıyla kısa bir eğitici [video](#) yayımladı (22.06.2020).
- 23 Haziran Dünya Olimpik Günü'nde bu yıl Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), DSÖ ve Birleşmiş Milletler dünya çapında herkesi, hep birlikte sağlıklı olmaya (#HEALTHYTogether) teşvik etmek için bir ortaklık başlattı (23.06.2020). [Kaynak](#)
- **DSÖ, 'Emzirme ve COVID-19' hakkında en son kanıtları inceleyen bilimsel bir özet yayımladı.** Şüpheli ve doğrulanmış hastalığı olan annelerin emzirmeyi başlatma ve sürdürme konusunda cesaretlendirilmeleri gerektiği vurgulandı (23.06.2020).
- DSÖ Genel Yöneticisi Dr. Tedros, [basın konuşmasında](#) hastaların tedavisi için küresel oksijen tedarikinin sağlanması DSÖ ve BM ortaklığıyla yapılan çalışmalarını vurgulayarak kalabalık toplanmaları engellemek için ülkelerin almaları gereken zor kararları dile getirdi. (24.06.2020).
- **25 Haziran'da Kongo Demokratik Cumhuriyeti'nde yaklaşık 2 yıl sonra 10. Ebola salgınının bittiği ilan edildi.** Ebola salgınının durdurulmasını sağlayan halk sağlığı önlemlerinin çoğu COVID-19 mücadele sürecinde de önemini koruduğundan DSÖ Afrika Bölge Ofisi ve ortaklar şimdi ülkede COVID-19 ile başa çıkmak için Ebola mücadelesini temel alıyor. Ebola salgını mücadelesinde klinik bakımda ve enfeksiyon önlenmesi-kontrolünde rol alan sağlık çalışanları COVID-19 ile savaşmak için yeniden konuşlandırıldı (25.06.2020). [Kaynak](#)
- Kuzey ve Güney Amerika'da COVID-19 vaka sayılarının yüksek seyri devam ederken DSÖ'nün Amerika Bölge Yöneticisi Dr. Carissa F. Etienne, **'Gelecek hakkında gerçekçi olmalıyız: Hepimiz 'normal' algımızı yeniden tanımlayarak bu 'yeni normal' yaşama adapte olmalıyız.'** dedi. Bölgesel ve küresel düzeyde salgın eğrisi kontrol altına alınana kadar salgının yeniden ortaya çıkma riskinin devam ettiğini yineledi (24.06.2020). [Kaynak](#)
- **"COVID-19 için kritik hazırlık, hazır olma ve yanıt"** rehberinde, COVID-19 için tanımlanan bulaş senaryolarına göre ülkelere öneriler ve DSÖ teknik rehberi listesi güncellendi (24.06.2020).
- Almanya Sağlık Bakanı Jens Spahn ve Fransa Dayanışma ve Sağlık Bakanı Olivier Veran, DSÖ genel merkezini ziyaret ettiler; COVID-19 mücadelesine ve DSÖ temel programlarına desteklerini ifade ettiler (25.06.2020). [Kaynak](#)
- DSÖ Avrupa Bölge Yöneticisi Dr. Hans Henri P. Kluge [basın konuşmasında dijital teknolojinin ve yapay zekanın, hastalığın yayılımını kontrol etmeye yönelik çabaları optimize ederek çok önemli bir rol oynayabileceğini](#) vurguladı (25.06.2020).
- DSÖ Sağlık Güvenliği Öğrenme Platformu ve platformun ulusal Hızlı Müdahale Ekipleri tarafından nasıl kullanılabilirliği vurgulandı. [Burada](#) ('Subject in Focus' başlığında), Kurşa erişmek için [tıklayınız](#).
- **COVID-19 Araçlarına Erişim Hızlandırıcı (ACT-Accelerator), COVID-19 için hayat kurtaran araçlara eşit erişimin sağlanması için birçok iş ortağının olduğu küresel bir girişimdir.** ACT-Accelerator ilgili olarak yayımlanan [dokümanda](#) bu araç hakkında genel bilgiler, amaçlar, gerekli yatırımlar vurgulanmıştır. DSÖ Genel Direktörü Dr. Tedros da [konuşmasında](#) aşı, tanı, tedavi araçlarının ancak dayanışma ile gerçek anlamda etkili şekilde uygulanabileceğini belirtmiştir (26.06.2020).
- DSÖ, sağlık servisleri kapasitelerinin izlenmesi ve eksiklerin tespit edilmesi için **'hastanede hızlı hazırlık'** ve hastane yönetimini, yapılarını, planlarını, protokollerini kapsayan [kontrol listesi aracı](#) hakkında [geçici bir rehber](#) yayımlamıştır (26.06.2020).
- DSÖ, COVID-19 vaka yönetiminde biyomedikal ekipman kullanımı ile ilgili geçici bir rehberlik ve beraberinde biyomedikal cihazların yeniden tahsisi, tedariki, planlaması için acil durumun erken aşamalarından erken iyileşme dönemine kadar kullanılabilir bir [envanter aracı](#) yayımladı (26.06.2020). [Kaynak](#)
- 28.06.2020'de küresel olarak rekor sayıda yeni vaka (189.077 yeni vaka) raporlandı. [Kaynak](#)
- COVID-19 bağlamında 'infodemi' olgusu, koordineli yanıt gerektiren bir düzeye gelirken [ilk Dünya Sağlık Örgütü İnfodemioloji Konferansı 29 Haziran'da halka açık bir](#)

[konferansın ardından 30 Haziran - 16 Temmuz tarihleri arasında bir bilimsel konferans programı ile düzenlenecek.](#)

ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)

- [Günlük Yaşam ve Başa Çıkma](#) rehberi yayımlandı. Evde kalma, dışarı çıkma ve günlük ihtiyaçlar, çocuk bakımı, stresle başa çıkma, seyahat, temaslı takibi, işyeri ve cenazelerde yapılması gerekenler hakkında bir dizi kaynak ve bilgi içermektedir (23.06.2020).
- [İş ve işyerleri](#) için kaynaklar paylaşıldı (23.06.2020).
- [Gençlik Spor Programları](#) başlığında sık sorulan sorular yayımlandı (23.06.2020).
- [Banka Çalışanlarının Bilmesi Gerekenler](#) paylaşıldı (23.06.2020).
- [Göç ve Sınır Sağlığı](#), Giriş noktalarında sağlık taraması hakkındaki hususlar yayımlandı (23.06.2020).
- [Tırnak Salonu Çalışanlarının COVID-19 Hakkında Bilmeleri Gerekenler](#) yayımlandı (23.06.2020).
- [COVID-19 Seroloji Araştırmaları](#) hakkında rehberler ve stratejiler yayımlandı (23.06.2020).
- [COVID-19 Hızlı Müdahale Ekibi Rehberi](#); hastalık salgınlarına karşı halk sağlığı hızlı müdahale ekiplerinin kurulması ve yönetimi hakkında sayfalar paylaşıldı (23.06.2020).
- CDC, [Fuar, Gösteri ve Diğer Etkinliklerde Hayvan Faaliyetleri](#) ile ilgili hususları paylaştı (24.06.2020).
- [Evcil Hayvan Mağazaları, Evcil Hayvan Distribütörleri ve Evcil Hayvan Yetiştirme Tesisleri](#) için COVID-19 Önerileri yayımlandı (24.06.2020).
- [Sık Sorulan Sorular](#) yayımlandı (24.06.2020).
- [Gebelikte COVID-19 Verileri](#) yayımlandı (24.06.2020).
- CDC, [Ciddi COVID-19 Hastalığı Riski](#) altındaki kişilerin listesini genişletti (24.06.2020).
- [Yemekler ve COVID-19](#) hakkında öneriler yayımlandı (25.06.2020).
- [Gençlik ve Yaz Kampları](#) hakkında öneriler yayımlandı (25.06.2020).
- COVID-19 Mücadelesi Sırasında Evcil Hayvanları Tedavi Eden [Veteriner Klinikleri İçin Geçici Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Rehberi](#) yayımlandı (25.06.2020).
- [Ek Önlemler Alması Gereken Kişiler](#) yayımlandı (25.06.2020).
- [İrk ve Etnik Azınlık Gruplarında COVID-19](#) yayımlandı (25.06.2020).
- [Şiddetli COVID-19 Hastalığı için Risk Faktörlerinin Değerlendirilmesi](#) yayımlandı (25.06.2020).
- [Sağlık Profesyonelleri için Coronavirüs Hakkında Klinik Bakım Rehberi \(COVID-19\)](#) yayımlandı (25.06.2020).
- [COVID-19 Matematiksel Modelleme](#) paylaşıldı (25.06.2020).
- [Hamile iseniz, emziriyorsanız veya küçük çocuklara bakıyorsanız](#) yapılması gerekenler yayımlandı (25.06.2020).
- CDC, [Ticari Laboratuvarlar yaptıkları seroprevelans çalışması sonuçlarını](#) yayımladı (26.06.2020).
- [Sağlık Profesyonelleri için Eğitim materyalleri](#) yayımlandı (26.06.2020).
- [CDC Televizyon Mülakatı](#)nın yazılı hali yayımlandı (27.06.2020).

Avrupa Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (European Center for Disease Control and Prevention, ECDC)

- ECDC tarafından, "[COVID-19 bağlamında ısıtma, havalandırma ve iklimlendirme sistemleri](#)" adlı döküman yayımlandı (22.06.2020). [Kaynak](#)
- ECDC tarafından, süregelen halk sağlığı tehditleri hakkında haftalık bir bülten olan "[Bulaşıcı Hastalık Tehditleri Raporu, 21-27 Haziran 2020, 26. Hafta](#)" yayımlandı. Raporda COVID-19'un yanı sıra diğer bulaşıcı hastalıklar ile ilgili güncellemeler yer aldı (26.06.2020). [Kaynak](#)

Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (U.S. Food and Drug Administration, FDA)

- “[Gıda Güvenliği Hakkında Daha Akıllı Olma: Pandemi ve Öğrenilen Dersler](#)” başlıklı, tüketicilere yönelik rehber güncellendi Bir (23.06.2020).
- [Ventilatörler ve Ventilatör Ekipmanları](#) için FDA'nın Acil Durum Kullanım Yetkileri (EUA'lar) listesi güncellenerek, AustinP51'i (resüsitatör) ventilatör EUA [Ek B](#)'ye ekledi (25.06.2020).

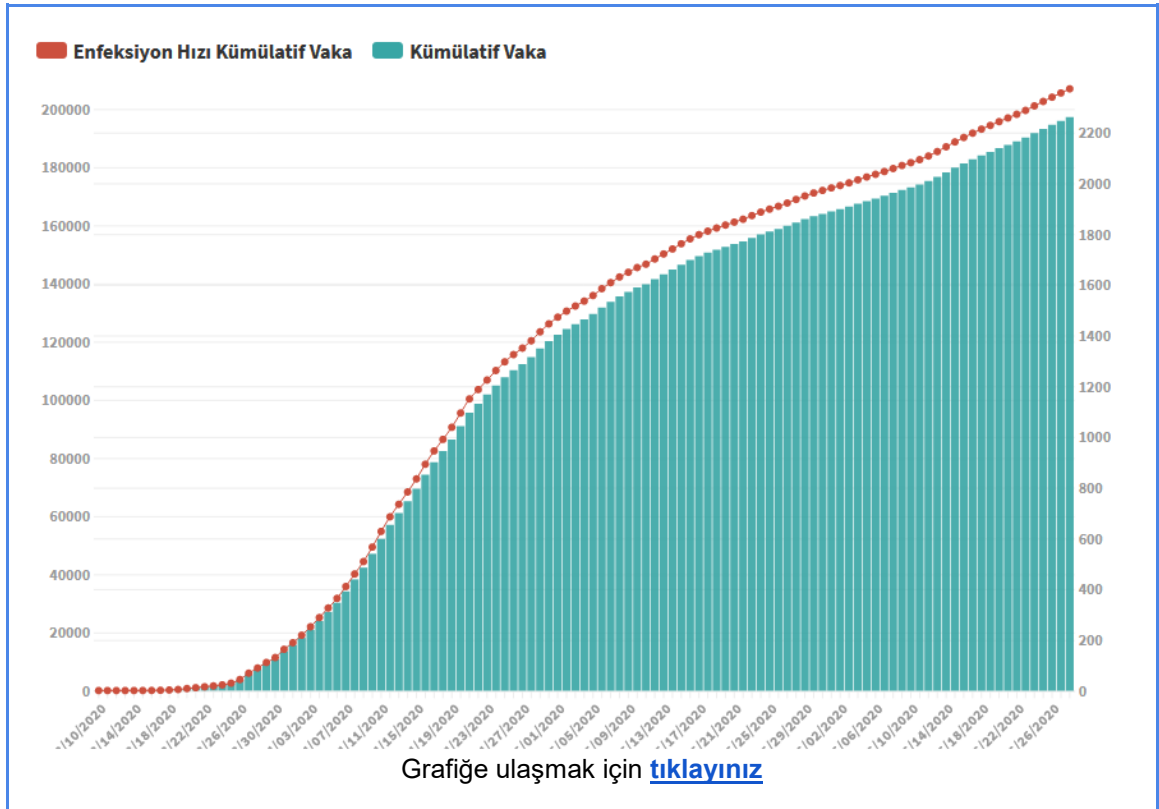
Türkiye'den Haberler

Tablo 1. Günlük Test Sayısı, Vaka ve Ölüm Sayıları ile İlgili Veriler

Tarih	Test Sayısı	Pozitiflik Oranı (%)	Yeni Vaka	Kümülatif Vaka	Ölüm	Kümülatif Ölüm	Vaka-Fatalite Oranı (%)
22.06.2020	41.413	2,93	1.212	188.897	24	4.974	2,63
23.06.2020	42.982	2,95	1.268	190.165	27	5.001	2,63
24.06.2020	53.486	2,79	1.492	191.657	24	5.025	2,62
25.06.2020	52.303	2,79	1.458	193.115	21	5.046	2,61
26.06.2020	51.198	2,73	1.396	194.511	19	5.065	2,60
27.06.2020	45.213	3,03	1.372	195.883	17	5.082	2,59
28.06.2020	48.309	2,81	1.356	197.239	15	5.097	2,58

Pozitiflik Oranı (%) = (Günlük Yeni Vaka Sayısı / Günlük Test Sayısı) x 100
Vaka-Fatalite Oranı (%) = (Kümülatif Ölüm Sayısı / Kümülatif Vaka Sayısı) x 100 [Kaynak](#)

Grafik 1. Kümülatif Vaka Sayısı ve Enfeksiyon Hızı

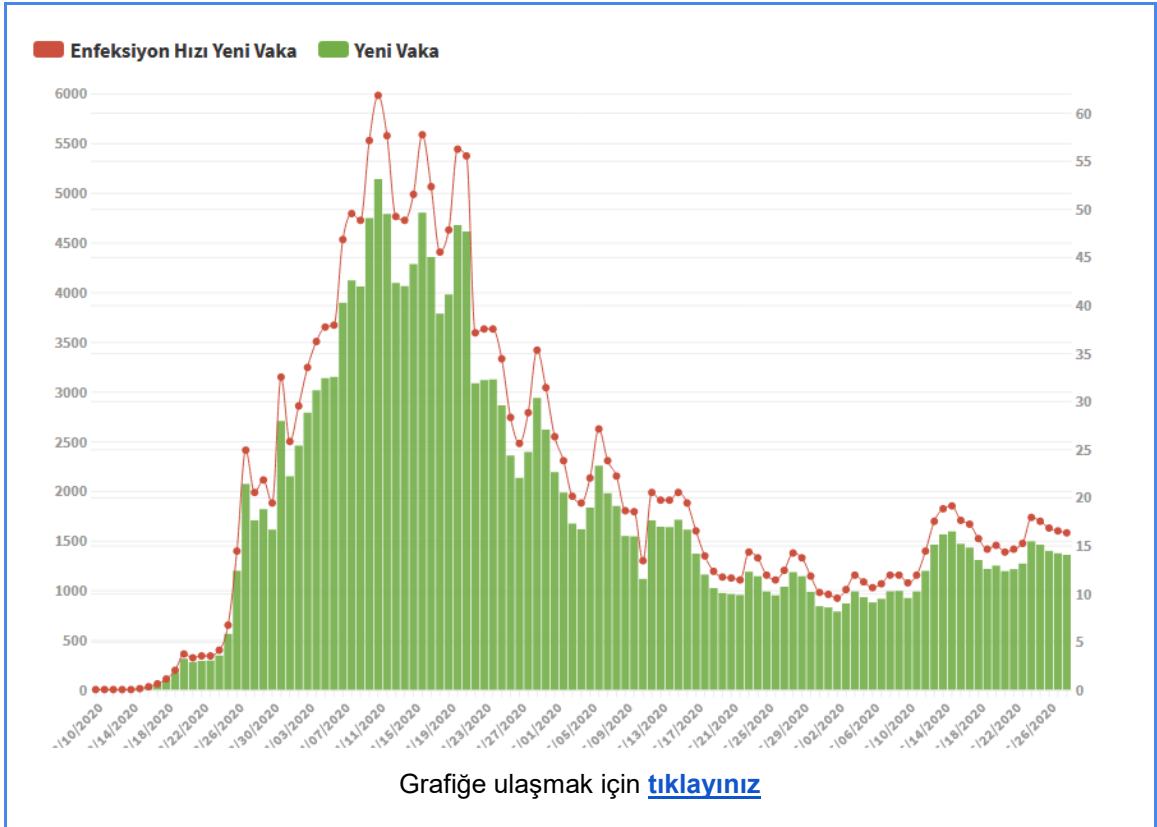

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (28.06.2020)

$Kümülatif\ Vaka\ Enfeksiyon\ Hızı = Kümülatif\ Vaka\ Sayısı / TÜİK\ Türkiye\ Nüfusu \times 1.000.000$

*Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.

Grafik 2. Yeni Vaka Sayısı ve Enfeksiyon Hızı

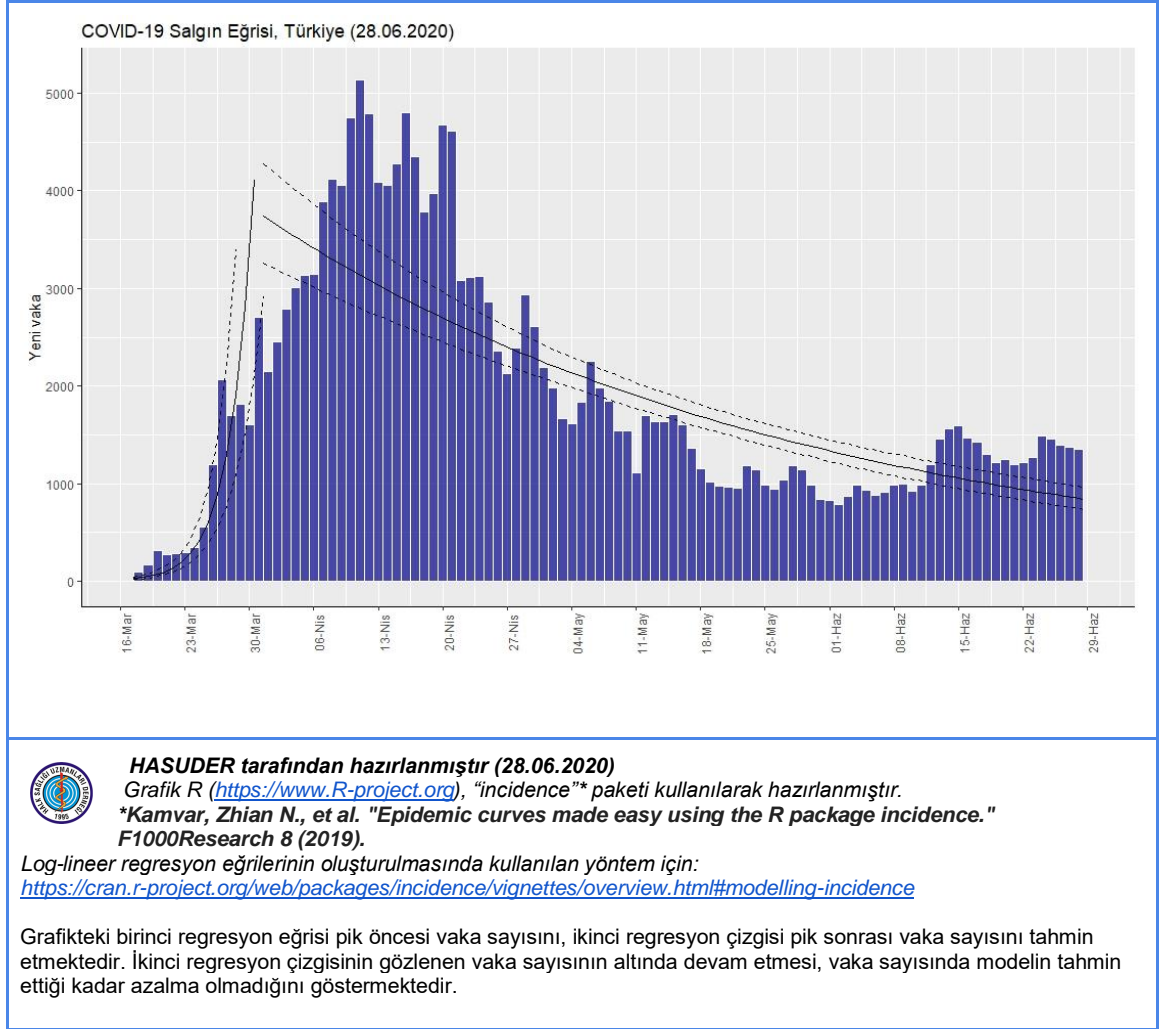

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (28.06.2020)

$Yeni\ Vaka\ Enfeksiyon\ Hızı = Günlük\ Yeni\ Vaka\ Sayısı / TÜİK\ Türkiye\ Nüfusu \times 1.000.000$

*Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.

Grafik 3. Yeni Vaka Salgın Eğrisi

Kamu Kurumları

T.C. Sağlık Bakanlığı

- Sağlık Bakanlığı Marmara Üniversitesi Prof. Dr. Asaf Ataseven Hastanesi, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla gerçekleştirilen törenin ardından hizmete açıldı (22.06.2020). Bakan Koca;
  - Tadilatın tamamlanmasını beklemeden COVID-19 mücadelesi kapsamında kısmi açılışın yapılarak, hastanenin pandemi hastanesi olarak hizmet vermeye başladığını,
  - Hastanenin tam olarak faaliyete geçtiğinde 155 poliklinik, 60'ı yoğun bakım ve 304'ü tek yataklı oda olmak üzere toplamda 535 yatak ve 28 ameliyathane ile tam kapasitede hizmet vereceğini belirtti. [Kaynak](#)
- Bakan Koca, yaptığı açıklamada (22.06.2020);
  - İzmir'de 28, Kocaeli'de 20, Sakarya'da 3 vakanın yoğun bakımda olduğunu belirtti. [Kaynak](#)
- Bakan Koca, yaptığı açıklamada (23.06.2020);
  - Vaka artışı görülen kentlerden Adana'da 14, Ankara'da 21, Kocaeli'de 16 hastanın yoğun bakımda olduğunu belirtti. [Kaynak](#)
- Bakan Koca, Koronavirüs Bilim Kurulu Toplantısı sonrasında düzenlenen basın toplantısında (24.06.2020);

- Yurtdışından gelen turist ve vatandaşlar için 7 merkezde (Antalya, Dalaman, İzmir, Bodrum, Trabzon ve İstanbul'da iki merkez) ve sınır kapılarında tarama yapılacağı, pozitif çıkanların tedavisinin sağlanacağını,
- Vefat edenlerin yaş ortalamasının yükseldiğini (16 Mayıs'tan önce 71 iken şimdi 74),
- Vakaların yaş ortalamasında düşüş olduğunu (16 Mayıs'tan önce 41 iken şu an 32),
- Seroprevalans çalışmasında şu ana kadar 118.000 kişinin tarandığını:
  - PCR pozitifliğinin % 2,8
  - Antikor pozitifliğinin % 8,1 (%1'in altında) (yüksek olan bazı yerler: Adıyaman ve İstanbul'da %3'ten fazla, Gaziantep'te %2,8) olduğunu,
- Yapılan çalışmalara göre maske kullanımının %93, mesafeye uyumun %87, ikisinin birlikte %97'ye varan koruyuculuk sağladığını,
- Türkiye'de şu an aşıyla ilgili 4 tane hayvan çalışması sürdüğünü,
- Yurt dışında yapılan iki çalışmada A kan grubunun daha riskli, O grubunun ise daha az riskli olduğunun gösterildiğini, ancak daha geniş çalışmalarla desteklenmesi gerektiğini,
- Sağlık sisteminin üzerine binen yükün beklenen doğrultuda fakat vaka sayısının beklentinin üstünde gittiğini belirtti. [Kaynak](#)
- **“Salgın Yönetimi ve Çalışma Rehberi”** güncellendi (25.06.2020). Son güncelleme ile yeni eklenenler:
  - Sinema, tiyatro ve diğer kültürel etkinliklerle ilgili alınması gereken önlemler
  - İlk yardım eğitimlerinde alınması gereken önlemler
  - Ölçme/değerlendirme amaçlı yapılan sözlü sınavlarda/mülakatlarda alınması gereken önlemler
  - Kurum ve kuruluşlar tarafından ölçme/değerlendirme amaçlı yapılan yazılı sınavlarda (ulusal sınavlar hariç) alınması gereken önlemler
  - Plazalar ile ilgili alınması gereken önlemler
  - Mevsimlik tarım işçilerine yönelik alınması gereken önlemler
  - İş yerlerine yönelik alınması gereken genel önlemler
  - İş yerlerinde müşterilere yönelik alınması gereken genel önlemler
  - İş yerlerinde personele yönelik alınması gereken genel önlemler
  - Havalimanlarındaki güvenlik kontrol ve pasaport memurlarına yönelik alınması gereken önlemler
  - İş yerlerinde çalışan güvenlik görevlilerine yönelik alınması gereken genel önlemler
- **“Normalleşme Döneminde Sağlık Kurumlarında Çalışma Rehberi”** güncellendi (26.06.2020). Son güncelleme ile düzenlenenler:
  - Cerrahi işlemler öncesi hastalar için yapılması gerekenler
- Bakan Koca, yaptığı açıklamada (26.06.2020);
  - COVID-19 sebebiyle tüm Türkiye'de 26 Haziran'da hastaneye yatırılan toplam hasta sayısı 113 olduğunu belirtti. [Kaynak](#)
- Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün **95966346** sayılı **“COVID-19 (SARS-CoV-2 Enfeksiyonu) Antikor Testi”** konulu **26.06.2020** tarihli yazısında;
  - SUT işlem kodu 907222 olan COVID-19 (SARS-CoV-2) IgG testi ve SUT işlem kodu 907223 olan COVID-19 (SARS-CoV-2) IgM testlerinin;
    - COVID-19 hastalığının tam ve tedavisinin yapıldığı özel sağlık kuruluşlarında çalışılması halinde seroprevalans formunun doldurulması ve sonuçların Bakanlığın Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS) ve e-Nabız sistemine gönderilmesi gerektiği,
    - Sağlık Uygulama Tebliği fiyat tarifesinde belirlenmiş ücret veya fark ücreti dışında herhangi bir ücret talep edilmeksizin yapılması gerektiği belirtildi.
- Bakan Koca, yaptığı açıklamada (27.06.2020);
  - Son 14 günde tanı konanların %5,68'inin 17 yaş ve altında, %63'ünün 25-45 yaş grubunda olduğunu belirtti. [Kaynak](#)

T.C. İçişleri Bakanlığı

- İller İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından gönderilen **89780865-153-E.10079** sayılı **“Cami ve Mescitlerde Cemaatle İbadet Edilmesi Hk.”** konulu 24.06.2020 tarihli yazıda;

- "Cami ve İbadethanelerde Alınacak Önlemler" ile ilgili Genelgede belirtilen tedbirlere riayet edilmesi kaydıyla 24.06.2020 tarihinden itibaren cami ve mescitlerde beş vakit olarak cemaatle ibadet edilebilmesinin,
- Cuma namazlarının, hava durumuna (yağışlı olması, aşırı sıcak vs.) bağlı olarak ilgili kurallara uyulmak kaydıyla İl/İlçe Umumi Hıfzısıhha Kurulları kararlarıyla cami içerisinde de kılınabilmesinin kararlaştırıldığı belirtildi.
- Bakanlık 81 İl Valiliğine "**Düğün Törenlerinde Uygulanacak Tedbirler**" konulu genelge gönderdi (24.06.2020). Genelgede:
  - Düğünlerin mümkün oldukça açık havada yapılacağı ve sürenin kısa tutulacağı,
  - Maskesiz misafirlere girişte maske dağıtılacağı,
  - Düğünlerde karşılama, uğurlama ve takı merasiminde tokalaşma ya da kucaklama/sarılma yapılmayacağı, mesafenin korunacağı,
  - Toplu fotoğraf çekimlerinin yapılmayacağı,
  - Gelin ve damat hariç olmak üzere mesafe kuralına aykırılık oluşturacak oyun, dans, halay ya da gösteri yapılmayacağı,
  - Park hizmetinin verilmesi halinde araçta temas edilen her noktanın (kapı kolu, direksiyon, vites vb.) temizlendikten sonra aracın misafire teslim edileceği,
  - Asansörlerin kullanımının sınırlandırılacağı, kapasitesinin üçte birinin aynı anda binmesine izin verileceği,
  - Kapalı alanlarda yapılan düğünlerde iki düğün arasında en az 1 saatlik zaman bırakılacağı,
  - Kapalı mekânlarda bulunan çocuk oyun alanlarının kullanılmayacağı belirtildi. Ayrıntılı bilgi için [tıklayınız](#).
- Bakanlık 81 İl Valiliğine "**İnternet Kafeleri, Salonları ve Elektronik Oyun Yerleri**" konulu genelge gönderdi (26.06.2020). Genelgede:
  - İnternet kafeleri/salonları ve elektronik oyun yerlerine maskesiz müşteri ya da çalışan alınmayacağı,
  - İçeride ortak kullanım amacıyla gazete, dergi vb. bulundurulmayacağı,
  - Yiyecek/içecek servisi işletme personeli tarafından mesafe kuralına uygun olarak yapılacak olup kişilerin yiyecek ve içeceklerini kendilerinin almasına müsaade edilmeyeceği,
  - Personelin iş kıyafetlerinin günlük olarak değiştirileceği belirtildi.
  - Koşulları sağlayan işletmelerin **1 Temmuz** tarihinden itibaren faaliyetlerine başlayabileceği açıklandı. [Kaynak](#)
- Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) nedeniyle, Bakanlığın ülke genelinde uygulanacak "Sokağa Çıkma Kısıtlaması" ile ilgili 81 İl Valiliğine gönderdiği genelge ve içeriği tekrar paylaşıldı (26.06.2020). Ayrıntılı bilgi için [tıklayınız](#).

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

- Bakanlık tarafından, telefon ve online görüşmeler olarak sürdürülen Aile Danışmanlığı hizmetinin 1 Temmuz'dan itibaren yeniden yüz yüze olarak yürütülmeye başlanacağı açıklandı (25.06.2020). [Kaynak](#)

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

- Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü tarafından "**Kültür ve Sanat Tesislerinde Kontrollü Normalleşme Süreci Genelgesi**" yayımlandı (23.06.2020). Genelgede:
  - Ödeme alanlarında kasa ile kullanıcı arasına göz hizasına kadar pleksiglas veya benzeri bariyer düzenlenmesi veya kasada ödeme alan personelin yüz koruyucu maske kullanması,
  - Seyirci koltuklarında kişiler arası her yönden bir koltuk boşluk bırakılarak, salon kapasitesinin %60'ını aşmamak kaydıyla sosyal mesafe planına uygun oturma düzeni sağlanması,
  - Seyircinin salon içerisinde su haricinde içecek ve yiyecek tüketimine izin verilmesi durumunda yeme-içme sırasında maske çıkarılacağından izleyiciler arası sosyal mesafenin her yönden 2 koltuk boş bırakılarak artırılmasının sağlanması,
  - Tesis içerisindeki tüm klimaların %100 dışarıdan temiz hava alacak şekilde çalıştırılması gerektiği belirtildi. Ayrıntılı bilgi için [tıklayınız](#).

- Türkiye’de izinlerini geçirdikten sonra ülkelerine geri dönecek vatandaşların, 14 günlük karantinaya tabi tutulmamak için Türkiye’de belirlenen COVID-19 test merkezlerinde PCR testini yaptırabileceği açıklandı (26.06.2020). [Kaynak](#)

T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

- Bakanlık, yeni yayımlanan karayolu taşıma yönetmeliğinde (23.06.2020):
  - Karayolunda faaliyet gösteren taşımacıların yetki belgelerinin ilk yenilenme sürecinde ücretsiz olarak 6 ay uzatıldığı,
  - Yolculara sıcak ikram yapılmayacağı, ikram edilen yiyecek ve içeceklerin ‘ambalajlı’ olması şartının getirildiği belirtildi. [Kaynak](#)

Meslek Örgütleri ve Dernekler

Ankara Tabip Odası (ATO)

- ATO tarafından, asemptomatik kişilerden COVID-19 PCR tetkiki istenememesinin pandemi ile mücadelede olumsuzluklara neden olacağı gerekçeleri ile açıklandı (25.06.2020). [Kaynak](#)
- 25 Haziran 2020 tarihi itibarıyla, ATO Yönetim Kurulu tarafından ulaşılan ve teyit edilen, Ankara’daki COVID-19 (+) tanısı alan sağlık çalışanlarının sayısının 452’ye yükseldiği açıklandı (25.06.2020). [Kaynak](#)

Türk Toraks Derneği (TTD)

- TTD, T.C. Sağlık Bakanlığının COVID-19 tanı testlerine kısıtlama getirmesi ile ilgili olarak, Bakanlık salgın sürecini yönetmek için alınan kararlar ve gerekçeleri konusunda daha şeffaf olmaya, konuyla ilgili uzmanlık derneklerini tanı testlerinin farklı popülasyonlarda akılcı kullanımı konusunda rapor hazırlamaya davet ettiklerini açıkladı (22.06.2020). [Kaynak](#)
- TTD Tütün Kontrolü Çalışma Grubu Yönetim Kurulu tarafından, tütün ürünlerinin olumsuz etkilerini COVID-19 Pandemisi üzerinden ele alan farklı dillerdeki broşürler paylaşıldı (25.06.2020). [Kaynak](#)
- TTD İzmir Şubesi **30 Haziran 2020** tarihinde saat **19.00**’da “**COVID-19 Pandemi Sürecini Hasta Olarak Deneyimleyen Hekimlerimizden Ve Onları Takip Eden Hekimlerimizden Dinlemek İster misiniz?**” konulu webinar toplantısı düzenleneceği duyuruldu (26.06.2020). [Kaynak](#)

Türk Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Derneği (KLİMİK)

- KLİMİK tarafından COVID-19’un bulaşma yolları, konut ve işyerlerinde klima kullanımı ile ilgili dernek görüşü paylaşıldı (21.06.2020). [Kaynak](#)
- Dernek tarafından, **26 Haziran 2020 Cuma** günü, **21.00-22.30** saatleri arasında “**COVID-19 Pandemisi Sürecinde Kronik Hepatit C Hastalarımıza Ne Oldu?**” konulu web konferansı yapılacağı duyuruldu (22.06.2020). [Kaynak](#)
- Haftalık KLİMİK Bülteninin son sayısının yayımlandığı duyuruldu (23.06.2020). [Kaynak](#)
- Dernek tarafından, **30 Haziran 2020 Salı** günü, **21.00-22.30** saatleri arasında “**COVID-19 ve Hastane İnfeksiyonları**” konulu web konferansı yapılacağı duyuruldu (24.06.2020). [Kaynak](#)

Türkiye Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Uzmanları Derneği (EKMUD)

- Dernek tarafından, **20 Temmuz 2020 Pazartesi** günü, saat **20.30**’da “**COVID-19 Geçiren Hastaların İzlemi**” adlı web konferansı yapılacağı duyuruldu (25.06.2020). [Kaynak](#)
- Dernek tarafından, **24 Temmuz 2020 Cuma** günü, saat **20.00**’da “**COVID-19 Pandemisinde HIV/AIDS’li Hasta Takibinde Yaşanan Sorunlar**” adlı web konferansı yapılacağı duyuruldu (25.06.2020). [Kaynak](#)

- Dernek tarafından, **29 Temmuz 2020 Çarşamba** günü, saat **20.00**'da "**COVID-19 Dönemindeki HIV Yönetimindeki Deneyimlerimizi Sonraki Yıllara Aktarmak**" adlı web konferansı yapılacağı duyuruldu (25.06.2020). [Kaynak](#)

Türk Eczacıları Birliği (TEB)

- TEB tarafından, COVID-19 salgını döneminde Veri Sorumluları Siciline (Sicil) kayıt yükümlülüğünün süresinde yerine getirilemediği gerekçesiyle, Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 23/06/2020 tarihli ve 2020/482 sayılı Kararı ile Verbis'e Kayıt Sürelerinin Uzatıldığı duyuruldu (23.06.2020). [Kaynak](#)

HASUDER'den Haberler

- "Günün Konusu" bölümünde Prof. Dr. Dilek Aslan bu hafta "Birleşmiş Milletler uyarıyor: 'Herkes güvende olana kadar hiç kimse güvende değil'" konulu içeriği paylaştı. [Okumak için](#)
- TÜBİTAK SBAG Danışma Kurulu üyeleri Prof. Dr. Murat Topbaş ve Prof. Dr. Burcu Tokuç, Prof. Dr. Gamze Çan moderatörlüğünde "Tübitak Değerlendirme Süreçleri ve Halk Sağlığı Projeleri" hakkında bilgiler içeren bir webinar düzenlediler. [İzlemek için](#)
- "COVID-19 Pandemisi Sağlık İş Kolu Dışında Çalışma Yaşamını Nasıl Etkiledi? Metal İş Kolu Örneği" konusu Prof. Dr. Alp ERGÖR moderatörlüğünde HASUDER Sanal Salonlarında sunuldu. [İzlemek için](#)
- Prof. Dr. Ahmet Topuzoğlu, Uluslararası Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılığı ile Mücadele Gününde, sindemi bitirmenin yolunun sisteme topyekün bir müdahale ile mümkün olduğundan bahsetti. [Okumak için](#)
- Pandemi Günleri Sohbetleri'nde bu hafta Uzm. Dr. Ayşe Gülsen Teker'in konuğu, Adana İl Sağlık Müdürlüğü Bulaşıcı Hastalıklar Birimi'nde görev yapan Halk Sağlığı Uzmanı Dr. Saliha Çelik oldu. [Okumak için](#)

Okuma Önerisi

Asemptomatik SARS-CoV-2 enfeksiyonlarının klinik ve immünolojik değerlendirilmesi

Çalışmada, Çin'in Wanzhou Bölgesi'nde SARS-CoV-2 enfeksiyonu doğrulanmış toplam 178 hastadan önceki 14 gün içinde ve hastanede yatış sırasında herhangi bir klinik semptomu bulunmayan 37 asemptomatik birey üzerinde çalışılmış (asemptomatik enfeksiyonu olan hastaların yüzdesi %20,8). Antikor saptanması aşamasında bu 37 kişiyle yaş, cinsiyet ve komorbidite bakımından eşleştirilmiş 37 semptomatik bireyle karşılaştırma yapılmış. Asemptomatik 37 kişinin ortanca yaşı 41 (8-75 yaş) olup 22'si kadınmış. Yirmi sekiz kişinin COVID-19 hastası ile temas öyküsü, dokuzunun ise Wuhan'da bulunma öyküsü varmış. Bilgisayarlı tomografi (BT) taramalarında 11 asemptomatik bireyde (%29,7) buzlu cam opasiteleri gözlenmiş. Virüs atılımında (*viral shedding - ilk ve son pozitif nazofaringeal sürüntü arasındaki süre*) gözlenen ortanca süre 19 (6-45) günmüş. Asemptomatik gruptaki virüs atılım süresi semptomatik gruba göre anlamlı şekilde daha uzunmuş. Maruz kalımdan yaklaşık 3-4 hafta sonra asemptomatik grubun %81,1'inde, semptomatik grubun ise %83,8'inde IgG; asemptomatik grubun %62,2'si, semptomatik grubun ise %78,4'ünde IgM pozitif saptanmış. Şaşırtıcı bir şekilde, asemptomatik grubun %93,3'ünde ve semptomatik grubun %96,8'inde IgG düzeyleri erken iyileşme aşamasında azalma göstermiş. Sonuç olarak, SARS-CoV-2 enfeksiyonundan iyileşen bireylerin büyük bölümünde IgG seviyelerinin ve nötralize edici antikorların enfeksiyondan 2-3 ay sonra azalmaya başladığı gözlemlenmiş. Bu verilerin; COVID-19 için "bağışıklık pasaportları" kullanmanın riskli olduğuna ve halk sağlığı müdahalelerinin (sosyal mesafe, hijyen, yüksek riskli grupların izolasyonu ve yaygın testler gibi) devam etmesi gerektiğine ilişkin bulguları desteklediği belirtilmiş.

Long Q, Tang X, Shi Q. et al. *Clinical and immunological assessment of asymptomatic SARS-CoV-2 infections*. *Nat Med* (2020). <https://doi.org/10.1038/s41591-020-0965-6>

2020'deki altta yatan sağlık koşulları nedeniyle şiddetli COVID-19 riski taşıyan nüfusun küresel, bölgesel ve ulusal tahminleri: bir modelleme çalışması

Şiddetli COVID-19 geçirme riski yüksek olan bireylerin sayısını ve bunun ülkeler arasında nasıl değiştiğini anlamak için yapılan bu modelleme çalışmasında; küresel nüfusun %22'sini (15-28 Güven Aralığı [GA]) içeren 1.7 milyar (GA 1.0–2.4) kişinin, eğer enfekte olurlarsa onları şiddetli COVID-19 geçirme riskine sokan en az bir altta yatan nedene sahip olduğunu tahmini olarak hesaplamışlar (20 yaşından küçüklerin <%5'inden, 70 yaş ve üstü olanların >%66'sına kadar değişmekteymiş). 349 milyon (186-787) kişinin (küresel nüfusun %4'ü [3-9]) şiddetli COVID-19 geçirme riskinin yüksek olduğunu ve enfekte olmaları durumunda hastaneye yatmaları gerekeceğini tahmini olarak hesaplamışlar (20 yaşından küçüklerin <%1'inden, 70 yaş ve üstü olanların yaklaşık %20'sine kadar değişmekteymiş). Erkeklerin %6'sının (3-12), kadınların %3'üne (2-7) kıyasla yüksek risk altında olduğunu hesaplamışlar. Artmış riske sahip nüfusun içindeki pay; yaşlı nüfuslu ülkelerde, HIV/AIDS yaygınlığı yüksek olan Afrika ülkelerinde ve diyabet prevalansı yüksek olan küçük ada ülkelerinde en fazlaymış. Risk altındaki birey sayısının tahminleri; kronik böbrek hastalığı, diyabet, kardiyovasküler hastalık ve kronik solunum yolu hastalığı prevalansına en duyarlıymış. Çalışma, dünyadaki her beş kişiden yaklaşık birinde, altta yatan sağlık koşulları nedeniyle enfekte olmaları durumunda şiddetli COVID-19 geçirme riskinde artış olabileceği, ancak bu riskin yaşa göre önemli ölçüde değişmekte olduğu şeklinde yorumlanmıştır.

Clark A, et al. *Global, regional, and national estimates of the population at increased risk of severe COVID-19 due to underlying health conditions in 2020: a modelling study*. *Lancet Global Health* 15 June 2020. [https://doi.org/10.1016/S2214-109X\(20\)30264-3](https://doi.org/10.1016/S2214-109X(20)30264-3)

SARS-CoV-2'ye karşı İmmünglobulin M ve G antikor Seroprevalansı, Çin

COVID-19'un enfekte etme potansiyelini ve prevalansını anlamak adına asemptomatik ve subklinik olguları saptamak önemlidir. 9 Mart - 10 Nisan tarihleri arasında SARS-CoV-2 enfeksiyonunun kümülatif prevalansını tahmin etmek için, Wuhan'daki 17.368 kişide IG G ve M değerleri ölçülerek serolojik yanıt değerlendirilmiştir. Gruplar arasında seropozitiflik oranının %3,2 ile %3,8 arasında değiştiği görülmüştür. Sağlık çalışanlarındaki oran %3,8, hemodiyaliz hastalarındaki oran %3,3 olarak bulunmuştur. Salgının merkezi olan Wuhan'dan uzaklaştıkça seropozitiflik oranları da azalmıştır. Serolojik sürveys, bu yeni enfeksiyonun ilk döneminde daha uygun bir kümülatif viral atak hızı belirleme imkanı sağlamaktadır. Bu sonuçların diğer popülasyonlar ve coğrafi konumlar için genellenebilirliğini arttırmak ve COVID-19 salgınının ilerlemesi ile seroprevalansın hangi oranda arttığını belirlemek adına daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır.

Xu X, et al. *Seroprevalence of immunoglobulin M and G antibodies against SARS-CoV-2 in China*. *Nat Med* (2020). <https://doi.org/10.1038/s41591-020-0949-6>

---

*Bu metin HASUDER adına Prof. Dr. Nazım Ercüment Beyhun, Doç. Dr. Lütfi Saltuk Demir, Dr. Öğretim Üyesi Melike Yavuz, Uzm. Dr. Musa Şahin, Uzm. Dr. Ahmet Naci Emecen, Arş. Gör. Dr. Tülin Çoban, Arş. Gör. Dr. Tuğçe Dartılmak, Arş. Gör. Dr. İrem Dilaver, Arş. Gör. Dr. Aslı Ata Teneler, Arş. Gör. Dr. Güzin Özbey, Arş. Gör. Dr. Atalay Aktuna, Arş. Gör. Dr. Selva Dilan Gölbaşı ve Arş. Gör. Dr. Dilek Ener tarafından hazırlanmıştır.